

10/9

60

12/9

Socialdemokratin och Adenauer

"Väljarna har givit sitt stöd åt en nationalistisk och diktatorisk politik", förklarade den tyska socialdemokratis ledare Ollenhauer i måndags, sedan valresultatet offentliggjorts. I tisdags fällde han liknande uttalanden. Man kunde befara, sade han, en "mer auktoritär politik" liknande den som fördes i Österrike av Dollfuss år 1934. Det är nästan otroligt att ett stort demokratiskt partis ledande man gör sig skyldig till så oerhörda förlöjningar. All anledning saknas att anta att Adenauer skulle föra annat än en klart demokratisk politik; att jämföra honom med Dollfuss, som upprättade ett slags kyrkligt-fascistisk diktatur efter att ha slagit ned socialdemokraterna, är fullkomligt vettlöst. I fråga om nationalism eller patriotism finns sannerligen inte någon skillnad mellan de båda tävlande huvudpartierna i Tyskland; intet parti har uppträtt med större nationell iver än socialdemokraterna under de senaste åren.

Anledningen till Ollenhauers utbrott är uppenbarligen irritation över nederlaget, eller rättare över den uteblivna se-

gern. Socialdemokratin halvneutralism har underkänts av väljarna, och denna ståndpunkt har främst företratts av Ollenhauer. Det är väl känt att många socialdemokrater i ledande ställning är kritiska eller tveksamma inför det utrikesprogram som partiet valt som plattform för propaganda; kritiken har kommit fram på partikongresserna, men den hårda disciplin som av ålder präglat tysk socialdemokrati har hindrat den att ta sig mera markerade uttryck. Då Willy Brandt — kunnig och moderat socialdemokratisk riksdagsman från Berlin — i Morgon-Tidningen kommenterar det tyska valet betonar han att partiet har anledning att "begrunda erfarenheterna". Man kan förmoda att Brandt, liksom många andra, tänker sig en omprövning av partiets utrikeskurs. Ollenhauer tycks däremot genom att skrika upp sig vilja nå den auktoritet som hans företrädare Schumacher vann på andra och starkare skäl.

Socialdemokratin utanför Tyskland har glädjande nog inte anknutit till Ollenhauers anklagelser. Och inom Tyskland har dessa anklagelser avisats på ett sätt som inte kunde vara mera auktoritativt och betydelsefullt. Den västtyska landsorganisationen, som i princip är politiskt neutral men vars övervägande majoritet utan tvivel är socialdemokrater, antog genom sin styrelse före valet en resolution som i sitt krav på "en bättre förbundsdag" med visst fog kunde påstås vara ett uttryck för missnöje med regeringen. Nu har denna organisations officiella organ, Welt der Arbeit, betecknat valet som "ett klart och tydligt uttalande för demokratin", betonat värdet av att en rad småpartier försvunnit och uttryckt förhoppningen att CDU:s stärkande på koalitionsbrödernas bekostnad skall medföra en mera aktiv socialpolitik. Därmed är Ollenhauers av nederlagets bitterhet framkallade överljudningar reducerade till sitt rätta värde.

Isolering till varje pris

Hr Hjalmarson har i ett föredrag häromdagen ännu en gång påmint om att vi även utan att ingå i Atlantpakten kan göra åtskilligt för att minska vår isolering och begränsa farorna av den isolationistiska politiken. Att vi inte kan undgå att komma med i ett eventuellt storkrig och att vi i ett sådant krig kan tänkas strida endast på Västerms sida, därom är alla demokrater ense. Den naturliga konsekvensen vore en anslutning till Atlantpakten, men då denna linje inte vunnit framgång — främst kanske på grund av hänsynen till Finland — har alliansfriheten av regeringen drivits till en neutralism som hellre avvisar all samverkan med de skandinaviska staterna och västmakterna än vidtar de mest närliggande åtgärder för att få hjälp till vårt eget försvar och förbereda hjälp utifrån vid ett angrepp. Hr Hjalmarson nämner några exempel på vad som står att vinna genom en mycket måttlig uppmjukning av isolationismen: förbindelsevägar av olika art över Norge, tillgång till försvarstekniska nyheter och krigsmateriel. Än viktigare är måhända en sådan utbyggnad av våra flygfält och en sådan träning av hithörande personal att vi vid ett anfall åtminstone blir i stånd att mottaga den hjälp som även våra isolationister ser som den enda räddningen vid ett krigsfall.

Görs något i den här angivna riktningen? Regeringen brukar i riksdagsdebatterna svara att det inte är värt att vidta någon åtgärd som kan tolkas som oneuval — trots att den ryska pressen sedan länge stämplar även hr Erlanders och Undéns flathet som en maskerad krigshets. I andra sammanhang å tyds att det gäller att inte diskutera dylika frågor; det är en metod att avvärja kritik, ett "ibi" för den rena överksamheten. I varje fall borde man kunna begära att dessa frågor blev föremål för realdebatt. Högerledaren framhåller med all rätt att de bör kunna diskuteras; inte minst ofarligt bör detta te sig då samtidigt den vanliga körsången om vår alliansfrihet uppstämms av alla partier. Oppositionen borde inte finna sig i den form av utpressning som regeringen

bedriver då den i varje tal om nödvändiga förberedelser till samverkan ser ett försök att på omvägar främja Atlantpaktstanken — den är "ohyggliga" tanken som nästan alla partier i nästan alla demokratier utanför Sverige är ense om.

I ett pressklipp för ett par dagar sedan erinrades om att utrikesministern för några år sedan i frågeform ville göra det sannolikt att Kina, Indien, Japan och Västtyskland skulle visa sig likadana som hr Undén själv; sedan dess har tre av de nämnda länderna tagit position, och endast i Indien finner hr Undéns mening fortfarande motsvarigheter. Det är ett av de många bevisen på vår utrikeslednings instinktmässiga förmåga att ta fel. Men bakom ordet alliansfrihet, detta vaga och heliga ord, finner all oskicklighet skydd mot saklig kritik.